УДК 351.851 (510)
DOI https://doi.org/10.32782/ART/2024-4-21

ПОЛІТЕХНІЧНІ КОЛЕДЖІ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Хунмін Ван
аспірант
Національного університету
біоресурсів і природокористування України
e-mail: 55035808@qq.com

Статтю присвячено вивченню місця і ролі політехнічних коледжів у системі професійної освіти Китайської Народної Республіки, а також їх значення для підготовки фахівців на сучасному етапі розвитку КНР. Представлено три періоди історії професійно-технічної освіти в Китаї та зазначено щодо її трансформації у професійну. Встановлено, що політехнічні коледжі є відносно новим типом закладів освіти, який виник у процесі реформування й модернізації професійно-технічної освіти. Вони є закладами освіти, які надають професійно-технічну освіту в різних галузях, включаючи охорону здоров'я, техніку, технології, сферу гостинності, бізнес, інформаційні технології тощо. Політехнічні коледжі зазвичай поєднують теоретичні знання з практичними навичками. Студенти мають можливість отримати досвід практичної роботи в реальних умовах завдяки практиці на виробництві й стажуванню в провідних компаніях. Останнім часом набула поширення тенденція щодо залучення до проведення занять практиків – представників виробництва і бізнесу. Політехнічні коледжі застосовують різні форматами навчання, що сприяє підвищенню мотивації студентів до навчання і їхньому працевлаштуванні у майбутньому. Деякі коледжі вже запровадили програми професійно-технічної освіти, які були розроблені спільними зусиллями викладачів і виробничників, з метою врахування у програмах передових тенденцій в галузі, а також регіональних потреб. У коледжах приділяється увага не тільки фаховій підготовці, а й розвитку так званих мяких навичок, зокрема комунікатиних умінь, здатності до встановлення контактів і умінь роботи в команді. Констатовано, що функціонування політехнічних коледжів перебуває під пильним контролем держави,що стосується як змісту освітніх програм, так і засобів забезпечення їх реалізації, обладнання тощо. Визначено специфічні переваги політехнічних коледжів: поєднання теорії з практикою, швидке реагування на ситуацію на ринку праці й запити роботодавців, можливість прямого виходу випускників на ринок праці, залучення практиків до викладання й широка пропозиція практик і стажування на виробництві.

***Ключові слова**: професійна освіта, політехнічний коледж, студент, Китайська Народна Республіка.*

POLYTECHNIC COLLEGES IN THE VOCATIONAL EDUCATION SYSTEM OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Hongming Wang
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

The article deals with the study of the place and role of polytechnic colleges in the system of vocational education of the People's Republic of China, as well as their importance for training specialists at the present stage of development of the PRC. The article presents three periods of the history of vocational education in China and indicates its transformation into vocational education. It is established that polytechnic colleges are a relatively new type of educational institution that emerged in the process of reforming and modernising vocational education. They are educational institutions that provide vocational education in various fields, including healthcare, engineering, technology, hospitality, business, information technology, etc. Polytechnics usually combine theoretical knowledge with practical skills. Students have the opportunity to gain real-world experience through on-the-job training and internships at leading companies. Recently, the trend of involving practitioners from industry and business in teaching classes has become widespread. Polytechnic colleges use a variety of learning formats, which helps to increase students' motivation to study and their employability in the future. Some colleges have already introduced vocational education programmes that have been developed jointly by teachers and manufacturers to incorporate the latest trends in the industry and regional needs into their programmes. Colleges pay attention not only to professional training, but also to the development of so-called soft skills, including communication skills, networking and teamwork. It is stated that the functioning of polytechnic colleges is under close control of the State, which

concerns both the content of educational programmes and the means of ensuring their implementation, equipment, etc. The article identifies specific advantages of polytechnic colleges: a combination of theory and practice, rapid response to the labour market situation and employers' requests, the possibility of direct entry of graduates into the labour market, involvement of practitioners in teaching and a wide range of internships and work placements.

***Key words**: vocational education, polytechnic college, student, People's Republic of China.*

Постановка проблеми. Технологічний і економічний розвиток Китайської Народної Республіки (КНР) на сучасному етапі зумовлює підвищення вимог до професійної підготовки фахівців різних спеціальностей. Одним з ключових структурних елементів системи професійної освіти в Китаї є політехнічні коледжі, які відрізняються своєю специфікою і роллю у формуванні фахівців для різних галузей. Останнім часом зростає увага саме до цієї освітньої ланки, здатної у досить короткі терміни забезпечити підготовку значної кількості кадрів, яких потребує економіка країни. З огляду на посилення значення набуття освіти у коледжах актуальним є вивчення особливостей професійної підготовки і розвитку особистості у цих закладах освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Праці українських науковців, предметом досліджень яких були окремі аспекти освітньої системи Китайської Народної Республіки, присвячені переважно шкільній освіті. Зазначаючи, що, відповідно до Закону про освіту КНР освіта в Китаї здійснюється на дошкільному, початковому, середньому і вищому рівнях, колектив дослідників детально висвітлює історію й сьогодення державних і приватних шкіл, рішення щодо поступового забезпечення рівного доступу до базової освіти, яка може відкрити шлях до подальшого навчання. Спираючись на праці китайських учених, автори акцентують на ролі шкіл у підготовці випускників до майбутніх професійних завдань і суспільного життя: «І хоча високі академічні досягнення та успішне опанування учнем різних навчальних предметів досі є найбільш явною метою системи освіти, цілком очевидно, що сьогодні розуміння концепції змінюються, і шкільна освіта вже не обмежується тільки транслюванням конкретних знань і навичок, а покликана формувати загальні уміння та якості, необхідні для розвитку учня в цілому» (Локшина, 2021).

Особливості розвитку професійно-технічної освіти в КНР в останній чверті ХХ ст. і економічні передумови реформування професійно-технічної освіти Китаю вивчала Н.В. Пазюра. Дослідження розвитку професійно-технічної освіти в КНР в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття показало, що модернізацію системи підготовки виробничого персоналу було здійснено шляхом трансформації професійно-технічної освіти у систему професійної освіти відповідно до національної стратегії та світових тенденцій неперервної професійної освіти (Пазюра, 2008).

Іщенко Р.М., Манько Д.Ю. відзначають таку особливість вищої освіти КНР як значне переважання вишів технічних і природничих спеціальностей (близько 60% студентських місць). Держава здійснює суворий контроль за дотриманням сформованих пропорцій між освітніми установами різного рівня і профілю, а також змістом навчальних програм (Іщенко, 2016).

Вивчаючи тенденції розвитку вищої педагогічної освіти в КНР (70-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.), О.Шацька відзначає, що в Китаї, як і в багатьох інших країнах світу, перевага надається технічним вишам шляхом більшого обсягу ресурсів та фінансової підтримки для розвитку та вдосконалення. Для них створюються спеціальні лабораторії, дослідні інститути, експериментальні майданчики. Технічні університети становлять більшість серед тих закладів вищої освіти, які беруть участь у «Проекті 211» і «Проекті 985». Ці проекти були створені на рівні держави для підтримки ключових вишів, щоб вон могли стати одними з кращих у світовому масштабі (Шацька, 2011).

Попри зростання інтересу науковців до вивчення організації освітньої діяльності у КНР, варто відзначити, що здебільшого предметом їхньої уваги є такі рівні освіти: шкільний і університетський. Зважаючи на розбудову мережі політехнічних коледжів і недостатню дослідженість їх специфіки, доцільно присвятити статтю цьому питанню.

Мета статті – дослідити місце і роль політехнічних коледжів у системі професійної освіти Китайської Народної Республіки, їх становлення та з'ясувати їх значення для підготовки фахівців на сучасному етапі розвитку КНР.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політехнічні коледжі є відносно новим типом закладів освіти, який виник у процесі реформування й модернізації професійно-технічної освіти. Історію професійно-технічної освіти в Китаї можна розділити на три окремі періоди:

Перший період (1949–1978 рр.). На цьому етапі технічна освіта нижче університетського рівня в Китаї була переважно орієнтована на підготовку робітників до промислового виробництва. Система професійно-технічної освіти була централізованою і перебувала під контролем держави.

Другий період (1978–1990 рр.). У цей період професійно-технічна освіта в Китаї зазнала значних реформ. Була створена нова система про-

фесійно-технічної освіти, що характеризується більшою диверсифікацією і орієнтацією на ринок.

Третій період (1990 р. – дотепер). У цей період професійно-технічна освіта в Китаї продовжує розвиватися. Система TVET (Technical and Vocational Education and Training) стала більш відкритою та конкурентоспроможною.

Варто зазначити, що професійно-технічна освіта у КНР охоплює різні сфери – від механіки до охорони здоров'я, інформаційних технологій, сільського господарства. Її основною метою є навчити студентів необхідним навичкам, технічним знанням та професійним умінням. Така освіта зазвичай поєднує навчання в аудиторії з практичним навчанням і об'єднує з реальним застосуванням теорії. Тому важлива роль у системі професійної підготовки належить політехнічним коледжам. Вони спеціалізуються на наданні практичних навичок та знань у галузі техніки, інженерії, комп'ютерних технологій, будівництва та інших технічних спеціальностей.

Політехнічний коледж – це заклад освіти, який надає професійно-технічну освіту в різних галузях, таких як техніка, технології, бізнес, інформаційні технології тощо. Політехнічні коледжі зазвичай поєднують теоретичні знання з практичними навичками, що дозволяє випускникам успішно вступати на ринок праці (Чиж, 2021). Студенти політехнічних коледжів у Китаї отримують широкий спектр практичних навичок, які дозволяють їм відразу після закінчення навчання вступати на ринок праці. Крім теоретичних знань, студенти отримують можливість проходити стажування в провідних компаніях та підприємствах, що допомагає їм отримати цінний досвід роботи в реальних умовах.

До 2014 року студентам дозволялося складати вступний іспит до коледжу лише за місцем їхньої реєстрації hukou. Ця політика мала величезні наслідки для дітей мігрантів, які змушені були повернутися до рідних провінцій, щоб продовжити навчання. Починаючи з 2014 року, деякі органи місцевого самоврядування почали впроваджувати зміни, щоб діти мігрантів з довготривалим терміном перебування могли складати вступні іспити до коледжів у провінціях, які вони приймають (Education, 2016).

Політехнічні коледжі у Китаї також активно співпрацюють з промисловими підприємствами та урядовими органами для забезпечення актуальності навчальних програм та підготовки кваліфікованих фахівців, які відповідають потребам сучасного ринку праці (Іщенко, 2016). Стажування та навчання на виробництві є елементами професійно-технічних освітніх програм, що дозволяє студентам відчути рівень реальних вимог майбутньої професійної діяльності. Крім набуття технічних знань і умінь, професійно-технічна освіта також зосереджується на розвитку комунікативних умінь здатності до командної роботи. Такі уміння і навички необхідні в будь-якому робочому середовищі й значною мірою впливають на працевлаштування. Деякі програми професійно-технічної освіти створені в результаті співпраці з партнерами на виробництві, щоб навчальний план відображав передові тенденції в галузі. Загалом професійно-технічна освіта служить для подолання розривів між закладами освіти і робочими місцями. Це прямий шлях для людей з практичною орієнтацією до професійної діяльності у різних сферах (TVET, 2023).

Відповідно до плану дій щодо підвищення якості професійно-технічної освіти (2020-2023 рр.), система оцінювання ПТНЗ включає професійну етику, професійну якість, технічні навички, якість працевлаштування та підприємницькі здібності як важливі змістові сфери для оцінювання якості підготовки талантів. що слід посилити. Цей план опублікували Міністерство освіти та дев'ять інших державних відомств. На прикладі вищого професійного коледжу в Гуандуні показано важливість якісної підготовки талантів у нову еру, а також запропоновано метод покращення якості навчання талантів у професійно-технічних коледжах. Цей розділ покликаний служити моделлю для інших вищих професійних коледжів, які прагнуть покращити якість підготовки талантів, а також сприяти модернізації та інтернаціоналізації високоякісної професійної освіти.

Як відзначає Xiangying Hu, у сучасному суспільстві зростає акцент Китаю на професійно-технічній освіті, і професійно-технічна освіта в Китаї також відкриває нові можливості для розвитку. Вищі політехнічні коледжі є невід'ємною складовою системи професійної освіти. Адміністратори та викладачі коледжу повинні правильно розуміти важливість розвитку талантів, зосереджуватися на вихованні студентів різними засобами, зміцнювати їхні інноваційні та практичні здібності та сприяти всебічному розвитку їхніх якостей (Xiangying Hu, 2024).

Щоб практичне викладання зайняло своє належне місце у вищих політехнічних коледжах, Liu Fengmei, Lai R.C.вважають, що коледжі мають створити команду «подвійних викладачів» («dual-teacher»), ефективно підтримувати педагогічні здібності викладачів, направляти їх для навчання у фірми та залучати висококваліфікованих практиків із бізнесу до викладання. Крім того, вищі професійно-технічні заклади повинні бути відкритими для експериментів із новими форматами навчання, щоб зацікавити студентів як навчанням, так і працевлаштуванням. Коледжі й підприємства повинні тісно співпрацювати, щоб розробити навчальні ресурси, зміст навчання і стандарти

оцінювання, які є актуальними та відповідними поточним вимогам галузі й ринку праці, а також органічно інтегрувати навчальний зміст і стандарти оцінювання у роботу підприємства (Liu, 2023). Наприклад, Пекінський політехнічний коледж (Beijing Polytechnic College) пропонує інтегроване навчання, яке поєднує аудиторні та практичні заняття в різних галузях, включаючи інженерні технології, дизайн продукції та технології. Випускники навчаються завдяки вдалому поєднанню теорії і практики. Вони володіють теоретичними знаннями і добре орієнтуються в критично важливих даних галузі. Політехнічні коледжі здатні швидко реагувати на зміни потреб роботодавців. Наприклад, Шеньчженьський політехнічний коледж (Shenzhen Polytechnic) переробив свою навчальну програму, щоб скористатися позицією регіону як інформаційно-технологічного центру. Він пропонує такі курси, як штучний інтелект, робототехніка та інші новітні технології. Таким чином, випускники політехнічних коледжів набувають умінь, які тісно пов'язані з потребами галузі.

Висновки. Мережа політехнічних коледжів у Китаї є результатом ретельного планування і відповідає сучасним потребам ринку праці. Ці коледжі функціонують при різних державних установах та місцевих органах управління освітою. Політехнічні коледжі є важливими структурними елементами сучасної системи професійної освіти Китайської Народної Республіки. Їх особливістю, а відтак і перевагами, є поєднання теорії з практикою, швидке реагування на ситуацію на ринку праці й запити роботодавців, можливість прямого виходу випускників на ринок праці, залучення практиків до викладання й широка пропозиція практик і стажування на виробництві.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у порівнянні функцій, місця і ролі політехнічних коледжів КНР і фахових коледжів в Україні.

Література:

Іщенко, Р. М., Манько, Д. Ю. (2016). Вища технічна освіта в Китаї на сучасному етапі. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти*. №1. С. 3–8.

Пазюра, Н. В. (2008). Особливості розвитку професійно-технічної освіти в Китаї (остання чверть ХХ століття): автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Ін-т пед. освіти і освіти доросл. АПН України. К., 2008. 22 с.

Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: монографія (2021). За заг. ред. О.І. Локшиної. К., КОНВІ ПРІНТ. 350 с.

Чиж, Б.І. (2021). Поняття та особливості професійної освіти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 9. С. 389–391.

Шацька, О.П. (2011). Тенденції розвитку вищої педагогічної освіти в КНР (70-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.). *Порівняльно-педагогічні студії*. № 2(8). С. 54–63.

Education in China. A Snapshot. (2016). OECD.

Xiangying, Hu. (2024). Exploration of Talent Training Models in Higher Vocational Education. *Frontiers in Educational Research*. Vol. 7, Issue 5: 175-179.

Liu Fengmei, Lai R.C. (2023). Research on Improving the Quality of Talent Trainingin Higher Vocational Colleges in China. *Strategies and Opportunities for Technology in the Metaverse World*. January 23.

TVET. (2023). The Benefits of TVET: Why Technical and Vocational Education and Training is a Smart Choice. *TVET Journal*. January 23.

References:

Ishchenko, R.M., Manko, D.Iu. (2016). Vyshcha tekhnichna osvita v Kytai na suchasnomu etapi [Higher technical education in China at the present stage]. *Aktualni problemy pedahohiky, psykholohii ta profesiinoi osvity,*1, 3–8.

Paziura, N.V. (2008). Osoblyvosti rozvytku profesiino-tekhnichnoi osvity v Kytai (ostannia chvert XX stolittia) [Peculiarities of the development of vocational education in China (last quarter of the 20th century)]: avtoref. dys... kand. ped. nauk: 13.00.04. In-t ped. osvity i osvity dorosl. APN Ukrainy. K., 2008. 22 s.

Tendentsii rozvytku shkilnoi osvity v krainakh YeS, SShA ta Kytai [Trends in the development of school education in the EU, the USA and China]: monohrafiia (2021). Za zah. red. O.I. Lokshynoi. K., KONVI PRINT. 350 s. [in Ukrainian].

Chyzh, B.I. (2021). Poniattia ta osoblyvosti profesiinoi osvity [Concept and features of vocational education]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 9, S. 389–391.

Shatska, O.P. (2011). Tendentsii rozvytku vyshchoi pedahohichnoi osvity v KNR (70-ti rr. XX st. – pochatok XXI st.) [Trends in the development of higher pedagogical education in the PRC (1970s – early 21st century)]. *Porivnialno-pedahohichni studii,* 2(8), S. 54–63.

Education in China. A Snapshot. (2016). OECD.

Liu Fengmei, Lai R.C. (2023). Research on Improving the Quality of Talent Trainingin Higher Vocational Colleges in China. *Strategies and Opportunities for Technology in the Metaverse World*. January 23.

TVET. (2023). The Benefits of TVET: Why Technical and Vocational Education and Training is a Smart Choice. *TVET Journal*. January 23.

Xiangying Hu. (2024). Exploration of Talent Training Models in Higher Vocational Education. *Frontiers in Educational Research*, Vol. 7, Iss. 5, 175–179.